

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

DEJEPIS

(Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť)

PRÍLOHA ISCED 2

Posúdila a schválila ÚPK pre dejepis

Bratislava 2011

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Dejepis spolu s humánnou zložkou geografie a občianskou náukou tvorí vzdelávaciu oblasť 'Človek a spoločnosť'. Je v nej však samostatným predmetom a spolu s nimi v integratívnych vzťahoch predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. V jeho priebehu si žiaci postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s vývojom ľudskej spoločnosti najmä z hľadiska aspektu konajúcich osôb, či skupín ľudí a tiež prostredníctvom pohľadov na dôležité formy života spoločnosti v jednotlivých historických obdobiach.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov.

Takto vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenstiev. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

CIELE UČEBNÉHO PREMETU

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových, medzipredmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom, aby nepristupovali k histórii len ako k uzavretej minulosti, ale aj k rozvíjaniu celej škály kompetencií (spôsobilostí) klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, pomocou ktorých sa cez prizmu prítomnosti pýtajú na minulosť a vytvárajú si tak postupne vlastný názor.

Významným prostriedkom k tomu je súbor primeraných školských historických prameňov (aj exemplárne mnohostranných), ktorý sa považuje za integrálnu súčasť didaktického systému výučby dejepisu i dejepisných učebníc na základných školách.

Závažným predpokladom rozvíjania a uplatňovania uvedených cieľových kategórií je prekonávať transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať prístupy, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a konštruovania (vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení.

ZÁKLADNÉ PREDMETOVÉ KOMPETENCIE (spôsobilosti)

Žiaci si kladú otázky a použijú ich na osvojovanie daných významov, ktoré súvisia s riešením základných operácií:

- **s historickým časom**
  - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky,
  - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchronne,
  - rozpoznať postupne nerovnomernosť historického vývoja,
  - využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti,
- **s historickým priestorom**
  - rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor,
  - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti priestorovo,
  - rozpoznať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti,
- **s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním**
  - vymedziť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces, osobnosť,
  - popísať jednotlivé historické udalosti, javy, procesy, osobnosti na základe určujúcich znakov,
  - rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti,
  - skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho,
  - určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov,
  - vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov,
  - rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období,
  - rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj,

Žiaci aplikujú otázky v nových situáciách, v „skúmateľských“ postojoch a pracovných postupoch pri vyšetrovaní, pátraní v školských historických písomných, obrazových, grafických a hmotných prameňoch - stopách po minulosti

- pri vymedzovaní predmetu skúmania,
  - pri vytvorení plánu skúmania,
  - pri komunikácii v tíme o výsledkoch skúmania,
  - pri vytvorení záznamu zo skúmania,
- **pri vyhľadávaní relevantných informácií**
    - z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných,
    - z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok,
    - z populárno-vedeckej literatúry a historickej beletrie,
  - **pri využívaní týchto informácií a verifikovaní ich hodnoty**
    - vyberaní informácií,
    - organizovaní informácií,
    - porovnávaní informácií,
    - rozlišovaní informácií,
    - zaraďovaní informácií,
    - kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií

- **pri štruktúrovaní výsledkov, výstupov a potvrdení vybraného postupu**
  - zoradení výsledkov,
  - rozpoznaní podstatného od nepodstatného,
  - integrování výsledkov do chronologického a historického rámca,
  - vyhodnocování správnosti postupu,
  - tvorbe súboru vlastných prác.

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Od blízkeho k vzdialenému	Priestor a čas	dom, byt, sídlisko, dedina, mesto, vyšší územný celok, Slovensko, Európska únia	<p><i>Žiaci:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vymenujú zmeny v mieste bydliska, ktoré sa udiali počas ich života, - rozoznajú, čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo v mieste ich bydliska, - identifikujú rozdiel medzi prírodným a historickým časom, - zostavia tabuľku dátumov štátnych, cirkevných sviatkov a pamätných dní, - zaradia letopočty do príslušného storočia, z ľubovoľného storočia vyberú správny letopočet, - rozlíšia dátum a letopočet, - zakreslia do časového diagramu významné údaje zo života svojej rodiny, - rozoznajú pojmy pred Kr. a po Kristovi /pred našim letopočtom a po našom letopočte, - zostavia rodomstrom svojej rodiny, - napíšu krátky príbeh zo života svojej rodiny, - položia adekvátne otázky fotografii ako zdroju historických informácií, - zaznamenajú rozprávanie starých rodičov, rodičov o minulosti svojho rodiska. - pochopia pojem generácia v rodinnom kontexte na príklade starých rodičov a rodičov, - poznajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste, kde žijú, - identifikujú najstarší hrob na cintoríne, - rozoznajú na obrázkoch jednotlivé druhy historických prameňov, - rozoznajú rozdiel medzi múzeom a archívom, - usporiadajú širšiu škálu historických obrázkov a objektov, - vymenujú hlavné body z jedného prameňa na základe otázok učiteľa, - používajú rozširujúcu sa škálu pojmov v závislosti od témy, - zhodnotia význam rodinného albumu pre život rodiny, - zaznamenajú rozprávanie starých rodičov o škole z čias ich mladosti.
	Pamiatky v priestore a čase	prírodný a historický čas	
		kategórie historického času - meniny, narodeniny, dátum, letopočet, sviatky	
		fotografia-obrazová spomienka,rodinný album, rodomstrom	
	Minulosť našej školy	historické pramene (písomné, obrazové, hmotné) múzeum, knižnica, archív,	
		školská kronika	<ul style="list-style-type: none"> - pátrajú po starých školských zošitoch a učebniciach. - získajú informácie o minulosti vlastnej školy,
		dejepisná mapa glóbus	

<p>Človek v premenách priestoru a času</p>	<p>Priestor na mape</p>		<ul style="list-style-type: none"> - získajú historické informácie z dejepisnej mapy, - rozoznávajú rozdiel medzi zemepisnou a dejepisnou mapou, mapou a glóbusom,
	<p>Ako si človek zmenšoval svet</p>	<p>sťahovanie národov stretávanie kultúr kolonizácia vystáhovalectvo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analyzujú príčiny sťahovania ľudí v minulosti i prítomnosti, - zdokumentujú príklad sťahovania ľudí v prítomnosti, - zostavia tabuľku najdôležitejších dopravných prostriedkov v chronologickej postupnosti, - porovnajú spôsoby dopravy v minulosti i prítomnosti, - rozoznajú vplyv dopravných prostriedkov na životné prostredie svojho regiónu,
	<p>Človek v pohybe</p>	<p>od kola k lietadlu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zostavia tabuľku najdôležitejších dopravných prostriedkov v chronologickej postupnosti, - porovnajú spôsoby dopravy v minulosti i prítomnosti, - rozoznajú vplyv dopravných prostriedkov na životné prostredie svojho regiónu,
	<p>Spôsoby obživy človeka</p>	<p>roľník</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rekonštruujú život roľníkov v minulosti, - vysvetlia príčiny oddelenia remeselníkov od roľníkov, - zhodnotia význam špecializácie remeselnej výroby, - nakreslia znak, ktorý výstižne charakterizuje zamestnanie remeselníka, - nájdu rozdiely medzi výmenným a peňažným obchodom,
		<p>remeselník</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rekonštruujú život roľníkov v minulosti, - vysvetlia príčiny oddelenia remeselníkov od roľníkov, - zhodnotia význam špecializácie remeselnej výroby, - nakreslia znak, ktorý výstižne charakterizuje zamestnanie remeselníka, - nájdu rozdiely medzi výmenným a peňažným obchodom,
	<p>Práca detí v minulosti i prítomnosti</p>	<p>detská práca</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zistia najčastejšie druhy detskej práce v minulosti, - zaujmú stanovisko k problému detskej práce, - zaujmú postoj k tvrdeniu, že dospelí v niektorých krajinách zneužívali a i naďalej zneužívajú prácu detí vo svoj prospech.
<p>Človek vládca prírody?</p>	<p>prírodná energia umelá energia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vystihnú rozdiely medzi prírodnou a umelou energiou, - nájdu príklady využívania prírody v prospech človeka, - zdôvodnia príčiny neustáleho hľadania nových zdrojov energie. - zistia vynálezy, ktoré pomohli človeku využiť energiu vo svoj prospech. - nájdu príklady zneužívania prírody človekom 	
<p>Pamäť ľudstva</p>	<p>jazyk, písmo rukopis, kniha noviny, rozhlas, televízia internet e-mail</p>	<ul style="list-style-type: none"> - identifikujú na obrázkoch najstaršie druhy slovanského písma, - vypátrajú druhy písem z minulosti, - zhodnotia význam vynálezu písma, - rozoznávajú druhy moderných, masovokomunikačných prostriedkov, - identifikujú rozdiely medzi rukopisom a tlačenou knihou, - zhodnotia význam vynálezu knihtlače, 	
	<p>náboženstvo, legendy, mýty,</p>		

<p>Človek a komunikácia</p>	<p>Duchovný život človeka</p> <p>Keď zlyhá komunikácia</p>	<p>povesti (región)</p> <p>vojna mier vít'azi – porazení</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozoznajú príbeh z minulosti svojho regiónu z povesti, legendy, - vypátrajú v mieste bydliska sochy svätých, - identifikujú dôsledky vojen pre človeka a prostredie, v ktorom žije, - zdôvodnia stálu prítomnosť vojen v minulosti i prítomnosti, - zostavia správu o vojenskom konflikte v súčasnosti.
--	---	---	---

Tematický celok	Obsahový	štandard	Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Obrazy pravekého sveta	Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi	zberač, lovec, roľník lovec doby medenej (odev, nástroje, zbrane, prírodná múmia)	<i>Žiaci:</i> - rozoznajú rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov a roľníkov, - analyzujú pracovné nástroje pravekých ľudí, - zhodnotia význam najdlhšie používaného pracovného materiálu – kameňa, - porovnajú kamenné pracovné nástroje s medenými a bronzovými nástrojmi, - porovnajú výhody a nevýhody týchto nástrojov, resp. zbraní, - identifikujú nástroje a zbrane človeka medenej doby, - zovšeobecnia spôsob obživy a života ľudí v medenej dobe na základe príbehu Ōtziho, - zostavia správu zo skúmania spôsobu obživy a života pravekých ľudí, - odhalia postupne stav a premeny životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti,
	Riečne civilizácie a ich dedičstvo	mestský štát písmo	- odhalia vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátov, - identifikujú znaky zavlažovacieho poľnohospodárstva, - analyzujú vnútorné členenie spoločnosti v mestskom štáte, - zhodnotia premeny a význam písma pre spoločnosť najstarších štátov,
Obrazy starovekého sveta	Staroveké Grécko	aténska demokracia Perikles olympijské hry	- zostavia obrazový materiál o kultúrnych pamiatkach najstarších štátov, - identifikujú poznatky obyvateľov najstarších štátov, ktoré nám slúžia dodnes, - odhalia vzťah medzi prírodnými podmienkami a vznikom množstva nezávislých mestských štátov v Grécku, - rozoznajú rôznu formu vlády v mestských štátoch na príklade Atén a Sparty, - analyzujú spôsob života a formu vlády v Aténach za Perikla, - analyzujú Periklovu reč o aténskej demokracii, - kladú základné analytické otázky školskému historickému písomnému prameňu, - pochopia problém rovnosti a nerovnosti, - zdôvodnia významné postavenie telesnej výchovy v mestských štátoch, - vymedzia olympijské disciplíny, v ktorých sa dodnes súťaží, - zhodnotia význam olympijských myšlienok v minulosti i prítomnosti,
	Rímska republika	vec verejná, Markus Aurelius	- analyzujú formu vlády v rímskej republike ako mestského štátu, - analyzujú spôsob obživy a života v Ríme, - dokumentujú expanziu mestského štátu a jeho premenu v ríšu, - rozoznajú vnútorné dôsledky expanzie pre politickú premenu republiky na cisárstvo,
	Limes Romanus		

<p>Svetové náboženstvá</p>	<p>Ľudia a ich každodenný život</p>	<p>Gerulata, Iža, Carnuntum</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozoznajú príčiny budovania rímskej hranice pozdĺž stredného Dunaja, - zostavia stručný informačný materiál o živote v rímskych táborech na našom území, - rozoznajú dôležitosť gréckej a rímskej kultúry pre vytvorenie európskej kultúry,
	<p>Divy starovekého sveta</p>	<p>roľník, remeselník, obchodník, škola</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zostavia obrazový materiál o divoch starovekého sveta,
<p>Obrazy stredovekého sveta</p>	<p>kresťanstvo islam</p>	<p>príklad-pyramídy</p> <p>Starý zákon, Nový zákon korán</p>	<ul style="list-style-type: none"> - odhalia príčiny prenasledovania kresťanov v rímskej ríši, - rozoznajú korene kresťanského náboženstva, - identifikujú hlavné rozdiely medzi Starým a Novým zákonom, - zhodnotia význam a odkaz kresťanstva pre európsku kultúru, - odhalia okolnosti vzniku islamu, - zdôvodnia príčiny rýchleho rozširovania islamu, - identifikujú odkaz arabskej kultúry pre európsku kultúru,
	<p>Tri ríše raného stredoveku</p>	<p>Byzantská ríša (Justinián), Franská ríša (Karol Veľký), Arabská ríša (kalifát)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zdôvodnia príčiny rozdelenia rímskej ríše, - zovšeobecnia príčiny zániku západorímskej ríše, - odhalia ciele expanzívnej politiky Justiniána, Karola Veľkého a arabských kalifov, - zhodnotia kultúrny odkaz Byzantskej a Franskej Ríše,
	<p>Prepožičiavanie pôdy</p>	<p>léno, vazal, poddaný</p>	<ul style="list-style-type: none"> - odhalia nový vzťah medzi ľuďmi vyšších spoločenských vrstiev formujúcej sa stredovekej spoločnosti za pomoci grafu, - identifikujú spôsob života a obživy jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti, - zdôvodnia príčiny oddelenia remeselníkov od roľníkov,
	<p>Každodenný život</p>	<p>hrad, mesto, dedina</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zdôvodnia, prečo sa kláštory stali postupne hospodárskymi a kultúrnymi centrami, - zhodnotia význam stredovekých univerzít,
	<p>Vzdelanie</p>	<p>kláštor, pisár, univerzity</p>	

Tematický celok	Obsahový	štandard	Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline	Príchod Slovanov	pravlasť, migrácia, Samo	<p><i>Žiaci sú schopní:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať pravlasť Slovanov, dôvody a územia sťahovania, - identifikovať vzťahy medzi Slovanmi a Avarmi, - uviesť príčiny vzniku Samovej ríše a jej význam, <p><i>Žiaci vedia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať vznik a rozmach Veľkomoravskej ríše, - zhodnotiť prínos Cyrila a Metoda pre rozvoj našej kultúry a štátnosti, - opísať Veľkomoravskú ríšu počas panovania Rastislava a Svätopluka, - opísať kultúru a vzdelanosť vo Veľkomoravskej ríši,
	Veľká Morava	kresťanské misie, Cyril a Metod Pribina, Rastislav, Svätopluk	<p><i>Žiaci vedia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť vznik Uhorského kráľovstva a prínos predkov Slovákov pri jeho utváraní, - zhodnotiť vládu Štefana I., - zhodnotiť význam Nitrianskeho vojvodstva, - analyzovať Zlatú bulu Ondreja II., - vysvetliť, prečo dochádzalo v Uhorsku k neustálemu boju o trón, - analyzovať a zhodnotiť spôsob života ľudí vo vrcholnom stredoveku a dnes, - zdôvodniť hospodársky rozkvet za vlády Karola Róberta, - zhodnotiť význam vnútornej a zahraničnej politiky Ludovíta I. a Žigmunda Luxemburského, - opísať vládu Mateja Korvína, - zhodnotiť význam banských miest na Slovensku, zlatá baňa Uhorska, - opísať kultúru v Uhorsku vo vrcholnom stredoveku, - vyhľadať obrazový materiál z gotickej cesty
Slováci v Uhorskom kráľovstve	Kráľovstvo mnohých jazykov a mravov	dynastie, Štefan I., Ondrej II., Karol Róbert, Ľudovít I., Žigmund Luxemburský, gotická cesta, Matej Korvín,	
	Banské mestá	Kremnica, Banská Štiavnica, Banská Bystrica, život baníkov, dukát	
Obrazy novovekého sveta	Kríza stredoveku	humanizmus, renesancia, Mikuláš Kopernik	<p><i>Žiaci sú schopní:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - charakterizovať humanizmus a renesanciu, zhodnotiť význam kníhtlače pri rozvoji vzdelanosti, - napísať krátku esej o význame písaného slova
	Kníhtlač	Leonardo da Vinci Ján Gutenberg	
	Objavitelia a dobyvatelia	karavela, objavenie Ameriky (Krištof Kolumbus), oboplávanie zemegule (F. Magalhaes), kolonializmus	<p><i>Žiaci vedia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť a analyzovať pojmy objaviteľa a dobyvatelia, - uviesť príčiny zámorských objavov, - posúdiť dôsledky zámorských objavov, - zhodnotiť význam zámorského obchodu, - zakresliť do obrysovej mapy smery objavných plavieb, <p><i>Žiaci vedia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť a zdôvodniť príčiny hospodárskych zmien v novoveku,
		od cechu k manufaktúre,	

Habsburská monarchia	Hospodárske zmeny	mešťan, zámorský obchod	<ul style="list-style-type: none"> - opísať a porovnať prácu remeselníka v cechu a v manufaktúre, - opísať život mešťana, - zostaviť správu o spôsobe života remeselníka,
	Reformácia a protireformácia	Martin Luther, Ignác z Loyoly	<p><i>Žiaci sú schopní:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať príčiny vzniku reformácie, - analyzovať písomný prameň, z problematikou reformácie, - analyzovať a zhodnotiť reformné učenia, - vysvetliť dôvody protireformácie,
	Slovensko na hranici dvoch svetov	Moháč , Turci, Bratislava – centrum uhorského kráľovstva	<p><i>Žiaci vedia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať moháčsku bitku a jej dôsledky, - objasniť postavenie Slovenska v Habsburskej monarchii, - charakterizovať postavenie Slovenska v susedstve Osmanskej ríše, - uviesť príčiny a dôsledky protihabsburských povstaní v Uhorsku, - zostaviť obrazový materiál o Bratislave ako hlavnom a korunovačnom meste Uhorska, - zhodnotiť význam reforiem Márie Terézie a Jozefa II., - charakterizovať osvietenský absolutizmus, - prezentovať významné slovenské osobnosti napísaním krátkej práce alebo power point.
	Osvietenský absolutizmus	Mária Terézia, Jozef II. Matej Bell , Adam F. Kollár, reformy	
Prierezová, integrovaná téma		spôsobilosti	
J. Gutenberg, alebo na počiatku mediálneho sveta		Projekt	

Tematický celok	Obsahový	štandard	Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Európa na ceste k moderným národom	Vek rozumu	encyklopédia občan, revolúcia	<p><i>Žiaci sú schopní:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - na časovej osi vyznačiť obdobie 18. až 20. storočia a zapísať najvýznamnejšie udalosti - prečítať a kriticky zhodnotiť historický prameň z uvedeného obdobia - analyzovať myšlienkový smer vyzdvihujúci rozum - kriticky zhodnotiť dovtedajšie ľudské poznanie - zdôvodniť úlohu občana na politickej scéne - na základe obrázkov a fotografií z učebnice, odbornej literatúry a pod. / nakresliť pevnosť Bastilu, francúzskeho vojaka, mešťana, mestský dom, a pod.
	Zrod modernej doby	Napoleon, národný štát (Nemecko, Taliansko)	
Moderný slovenský národ	Modernizácia	priemyselná revolúcia, továreň, robotník, podnikateľ	<ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť úlohu občana na politickej scéne - na základe obrázkov a fotografií z učebnice, odbornej literatúry a pod. / nakresliť pevnosť Bastilu, francúzskeho vojaka, mešťana, mestský dom, a pod. - vysvetliť význam Občianskeho zákonníka - kriticky posúdiť príčiny a dôsledky francúzskej revolúcie - analyzovať príčiny a dôsledky vzniku cisárstva vo Francúzsku - napísať krátku prácu na tému francúzski encyklopedisti alebo Napoleon a pod.
	Nacionalizmus	národné hnutia	
Rakúsko – Uhorsko	Slovenské národné hnutie	spisovný jazyk, politické programy tri generácie vzdelancov (A. Bernolák, J. Kollár, E. Štúr), revolučný rok 1848/49, SNR, dobrovoľnícke výpravy	<ul style="list-style-type: none"> - vyhľadať údaje o bratislavskom mieri a prezentovať ich v krátkej informácii - na historickej mape vyhľadať a opísať politickú mapu Európy po Viedenskom kongrese - analyzovať príčiny a zdôvodniť význam zjednotenia Talianska a Nemecka - pochopiť proces formovania moderných národov - vymenovať znaky moderného národa - identifikovať znaky priemyselnej revolúcie a jej vplyv na modernizáciu a vznik nových tried - porovnať výrobu tovaru v manufaktúre a v továrni - opísať prácu v továrni s prízvukom na prácu detí a žien - porovnať dopravné prostriedky parník a moderné lode ,konský záprah a železnice a automobil - v krátkej práci opísať a vysvetliť postavenie menších národov v Uhorsku (Rumunov, Chorvatov, Slovákov) a ich boj za národnú slobodu.
	Slováci v Uhorsku	dualizmus, modernizácia, industrializácia, maďarizácia, slovenská otázka	
Prvá svetová vojna	Každodennosť	vysťahovalectvo, mesto a vidiek	<p><i>Žiaci sú schopní:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kriticky posúdiť a zhodnotiť činnosť slovenských národných vzdelancov - analyzovať a zhodnotiť revolučný rok 1848/49
	Rozdelená Európa	dohoda, trojspolok front a zázemie	
	Zákopová vojna Odboj Slovákov a Čechov Zmeny na mape Európy	M. R. Štefánik T. G. Masaryk nástupnícke štáty vznik ČSR	

			<ul style="list-style-type: none"> - <i>analyzovať politický program Slovákov – Žiadosti slovenského národa</i> - <i>opísať dobrovoľnícke výpravy a posúdiť ich význam a význam SNR</i> - <i>analyzovať požiadavky v dokumente Memorandum národa slovenského</i> <p><i>Žiaci sú schopní:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>opísať vznik Rakúsko -Uhorska</i> - <i>špecifikovať postavenie Slovákov v R -U</i> - <i>zaujať kritický postoj k maďarizácii</i> - <i>kriticky zdôvodniť príčiny a dôsledky vysťahovalectva Slovákov</i> - <i>zhotoviť graf dokumentujúci regióny z ktorých najviac ľudí emigrovalo</i> - <i>zhotoviť tabuľku na porovnanie života v meste a na dedine</i> - <i>kriticky analyzovať príčiny vzniku a ciele dohody a trojspolku</i> - <i>kriticky analyzovať a zhodnotiť príčiny a priebeh 1. svetovej vojny</i> - <i>charakterizovať postoj Slovákov k vojne a ich účasť pri formovaní ČSR</i> - <i>zhodnotiť význam a úlohu osobností pri vzniku ČSR</i> - <i>opísať pomocou mapy priebeh 1. svetovej vojny</i> - <i>ukázať na mape zmeny, ktoré nastali rozpadom R-U</i> - <i>napísať krátku prácu na tému o 1. svetovej vojne</i>
--	--	--	---

Tematický celok	Obsahový Téma	štandard Pojmy	Výkonový štandard Spôsobilosti
Európa v medzivojnovom období	Demokracia vs. diktatúra	parlamentná demokracia, komunizmus (ZSSR), fašizmus, nacizmus (Nemecko)	<p><i>Žiaci sú schopní:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť zmeny, ktoré nastali v Európe ako dôsledok povojnovej krízy - ukázať na historickej mape nové štáty ktoré vznikli v Európe - opísať situáciu v Rusku roku 1917 - rozlíšiť demokraciu od diktatúry - charakterizovať stalinistickú diktatúru - vysvetliť príčiny vzniku fašizmu v Taliansku - vysvetliť príčiny vzniku nacizmu v Nemecku - uviesť dôvody vzniku diktatúr - opísať vplyv vedy a techniky na zvyšovanie životnej úrovne
	Zlaté dvadsaťte roky ?	každodennosť	
Česko-Slovensko v medzivojnovom období	Politický systém	Česi, Slováci, menšiny T. G. Masaryk, M. Hodža A. Hlinka	<p><i>Žiaci sú schopní:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - analyzovať postavenie Slovákov v ČSR - identifikovať národnostné menšiny v ČSR - zhodnotiť úlohu osobnosti: Masaryk, Štefánik, Hlinka, Hodža - prezentovať významné slovenské osobnosti napísaním krátkej práce alebo power point
	Každodenný život	kultúra, spolky školsťvo, rozhlas	<ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť vplyv kultúry, spolkov, škôl na každodenný život - analyzovať historické pramene - rozpoznať zmeny, ktoré nastali po vzniku ČSR a ich vplyv na každodenný život - charakterizovať politický systém ČSR, vznik strán a ich vplyv na politickú scénu - zhodnotiť hospodársky rozmach ČSR - porovnať Slovensko a Česko - opísať hospodárske a politické postavenie Slovenska v ČSR
	Zánik ČSR	Mníchovská dohoda Viedenská arbitráž	<ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť úsilie slovenských strán o autonómiu v rámci ČSR - uviesť príčiny, ktoré viedli k okypteniu a zániku ČSR - opísať mníchovskú dohodu, – - opísať vyhlásenie autonómie Slovenska - analyzovať viedenskú arbitráž - kriticky zhodnotiť postoj západných mocností voči ČSR. <p><i>Žiaci sú schopní:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť príčiny vypuknutia 2. svetovej vojny - pochopiť význam vzniku protihitlerovskej koalície

<p>Druhá svetová vojna</p>	<p>Priebeh vojny</p>	<p>Európa, ZSSR, Tichomorie, protihitlerovská koalícia, protifašistický odboj, život v čase vojny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať nebezpečenstvo ideológií, ktoré hlásajú rasovú neznášanlivosť - opísať príčiny a priebeh 2. svetovej vojny - ukázať na historickej mape najväčšie bitky - v chronologickom poradí zoradiť štáty napadnuté Nemeckom - opísať protifašistický odboj a život v čase vojny - zhodnotiť holokaust
<p>Slovenská republika (1939 – 1945)</p>	<p>Tragédia židov</p>	<p>holokaust, šoa Oswienčim</p> <p>autoritatívny režim židovský kódex deportácie</p>	<p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť príčiny vzniku Slovenskej republiky(1939 – 1945) - rozlíšiť autoritatívny režim od demokracie - kriticky zhodnotiť postoj Nemecka voči Slovenskej republike - analyzovať dôsledky židovského kódexu - dokumentovať význam slovenského národného povstania - charakterizovať Slovenskú republiku - analyzovať politický systém SR - analyzovať hospodárstvo SR - zhodnotiť dôsledky holokaustu - opísať domáci odboj - uviesť význam SNP - napísať krátku úvahu o každodennom živote obyvateľstva v Slovenskej republike
<p>Povojnový svet</p>	<p>Politický systém</p>	<p>Slovenské národné povstanie</p>	<p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pochopiť rozdelenie sveta na dva tábory - rozlíšiť život za železnou oponou - rozpoznať zmeny v rozdelenom svete - porovnať politické systémy a ich vplyv na každodenný život
<p>Československo za železnou oponou</p>	<p>Slováci v odboji</p>	<p>Anglicko, ZSSR, Severná Afrika</p> <p>Hospodárstvo, kultúra</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opísať dôsledky 2. svetovej vojny - uviesť príčiny vzniku dvoch mocenských blokov - dokumentovať proces sovietskej strednej a východnej Európy - charakterizovať studenú vojnu, - opísať spoluprácu západoeurópskych krajín a politikov, ktorí stáli na začiatku integrácie Európy - opísať prejavy odporu východoeurópskych štátov proti komunistickej diktatúre - vysvetliť hromadenie bohatstva v rukách jednotlivcov a medzinárodných korporácií - zaujať stanovisko k procesu dekolonizácie.
	<p>Život na Slovensku</p> <p>Rozdelený svet</p>	<p>studená vojna, železná opona, politické bloky, strach z atómovej vojny, čiernobiely svet, bohatstvo a chudoba,</p>	<p>Žiaci sú schopní:</p>
		<p>februárový prevrat, obeť totality,</p>	

Slovenská republika 1993	Život v rozdelenom svete	odpor proti totalite, pražská jar, normalizácia	<ul style="list-style-type: none"> - uviesť príčiny narastania vplyvu KSC - zhodnotiť februárový prevrat - analyzovať 50-te roky a procesy s buržoáznymi nacionalistami - vysvetliť znaky socializmu - zhodnotiť kolektivizáciu a industrializáciu - dokumentovať narastanie krízy a jej vyvrcholenie v "socializme s ľudskou tvárou" - charakterizovať rok 1968 a osobnosť A. Dubčeka - charakterizovať normalizáciu a osobnosť G. Husáka
	Podoby totality	sviečková manifestácia, návrat k parlamentnej demokracii,	<ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť príčiny nespokojnosti a prejavy odporu voči režimu - zdôvodniť podstatu Charty 77 - opísať disent
	Pokus o reformu	rozdelenie Českej a Slovenskej republiky	<ul style="list-style-type: none"> - uviesť význam sviečkovej manifestácie - vysvetliť pád železnej opony a "nežnú revolúciu" - vymenovať pozitíva a negatíva socializmu
	Nežná revolúcia	vstup Slovenskej republiky do NATO, EU, Schengen, Euro pád železnej opony	<p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vymenovať príčiny rozdelenia Českej a Slovenskej republiky - opísať vznik Slovenskej republiky - uviesť výhody a nevýhody vstupu Slovenska do NATO a EÚ - zhodnotiť prijatie eura
	Doba premien	EU, NATO, globalizácia, terorizmus, internet, globálne otepľovanie.	<p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť rozdiely v hospodárskom a politickom systéme súčasného sveta - uviesť výhody a nevýhody zjednocovania Európy - hľadať dôvody vzniku terorizmu vo svete - zaujať stanovisko k teroristickým útokom - zistiť príčiny globálneho otepľovania - rozlíšiť výhody a nevýhody internetu.
Súčasný svet	Koniec rozdeleného sveta		
	Fenomény súčasnosti		

Spracovali: PhDr. Samuel JOVANKOVIČ
Doc. PaedDr. Viliam KRATOCHVÍL, PhD.
PaedDr. Hana MLYNARČÍKOVÁ